

ÅRSPLAN FOR RISKA BARNEHAGENE, Hommersåk barnehage 2021 / 2022

PRESENTASJON AV BARNEHAGEN

Riska barnehagene er et barnehageområde som består av to kommunale barnehager, Hommersåk og Riska barnehage.

Barnehagene ligger i Riska bydel. Barnehagene har åpningstid fra kl. 07.00.-16.30.

Hommersåk har 4 avdelinger for barn i alderen 1-6 år.

Riska barnehage har 3 avdelinger for barn i alderen 1-6 år.

Barnehagene ligger sentralt på Riska- nær skole, bibliotek og Bryggen. Begge barnehagene har flotte turområder i nærheten som gir gode muligheter for varierte naturopplevelser, lek og læring. I gangavstand fra barnehagene kommer vi lett til skog og fjell, sjø og vann. Vi bruker området rundt Stemmen, Neset, Øykhagen, Hommersåk - fjellet og Riskastranda.

Det er gode bussforbindelser til Sandnes sentrum og det går båt til Stavanger fra Bryggen.

Barnehagene har vært inne i en spesiell tid med Covid – 19. Barna har vært oppdelt i kohort grupper. Dette året har en avdeling vært en kohort med sine faste voksne. Barnehagene har vært på gult smittevernnivå.

Til høsten håper vi at barnehagene igjen kan drives som vanlig på grønt smittevernnivå. Jmf UDIR., men vi må være forberedt på å skifte til gult eller rødt nivå hvis det blir mer smitte i kommunen.

ÅRSPLANEN

Alle barnehager er pålagt gjennom Lov om barnehager og Rammeplan å utarbeide en egen årsplan. Den skal presentere barnehagen på en slik måte at det tydelig kommer fram hvordan personalet jobber med områdene i rammeplanen. Årsplanen skal være et forpliktende arbeidsdokument for personalet og skal fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.

I årsplanen er kapitlene bygd opp slik: Først en beskrivelse av hva Rammeplanen sier om innholdet i barnehagen. Så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis

Kvalitetsplan for helhetlig utdanningsløp i Sandnes kommune- 2020-2024

Ny kvalitetsplan ble vedtatt våren 2020.

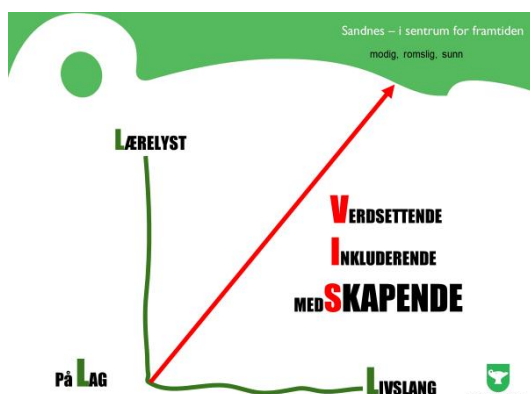
Felles barnesyn:

I Sandnes kommune har vi et felles barnesyn. I Sandnes skal barn og unge oppleve at de blir lyttet til, tatt på alvor og at de kan påvirke og være medskapende i egne liv:

- Barn har mye kunnskap om livet sitt
- Barn er like mye verdt som voksne

- Barn trenger å bli møtt med varme, bli trodd på og bli tatt på alvor

Visjon

Visjonen og verdiene skal vise en felles retning for barnehagene og skolene i Sandnes kommune.

Vår visjon er: **På lag for livslang lærelyst**. Vårt felles verdigrunnlag skal gjenspeiles i verdiene verdsettende, inkluderende og medskapende.

På LAG handler om at alle som jobber for og med barn og unge, samarbeider for å skape et helhetlig utdanningsløp. Barn og unge er selv viktige medspillere. Det samme er de foresatte.

LIVSLANG LÆRELYST bygger på Sandnes kommune sin overordnede visjon om at kommunen skal være i sentrum for framtiden. Barn og unges oppvekst- og skolegang er her og nå. De skal oppleve trivsel og mestring hver dag. Dette skal danne grunnlag for livslang lærelyst for alle. Lærelyst handler både om livsmestring og motivasjon for læring, som er viktig for å ha tro på egne muligheter nå og i framtiden.

Verdier – verdsettende, inkluderende og medskapende

Å verdsette handler om å anerkjenne hverandre gjennom å støtte og å utfordre.

Samhandlingen kjennetegnes av trygghet, omsorg og tydelighet. Verdien skal prege måten vi møter hverandre på, i samhandling med barn og voksne.

En verdsettende ansatt:

- er trygg og forutsigbar
- er åpen i sin tilnærming til barn, unge, foresatte og kollegaer
- viser at de har tro på barn og unge
- er interessert og engasjert
- utfordrer og støtter barn, unge og kollegaer for videre utvikling
- deler kompetanse

Et inkluderende fellesskap handler om at alle barn og elever skal oppleve at de har en naturlig plass i barnehagen og skolen. De skal føle seg trygge og erfare at de er betydningsfulle og hører til. Dette innebærer at det enkelte barn og ungdom opplever sosial tilhørighet og sosialt fellesskap med jevnaldrende. Alle barn og unge skal medvirke i sin egen hverdag.

En inkluderende ansatt:

- anerkjenner verdien av mangfold
- ser merverdien av at ALLE deltar i det sosiale fellesskapet

- ser det enkelte barnet/ungdommen
- fremmer samhandling og bygger lag
- har en praksis hvor alle opplever at de hører til

Medskapende som verdi skal fremme skaperglede og kreativitet. Dette skal bidra til at vi jobber sammen for å finne felles løsninger på ulike nivå. Barn og unge har mye kunnskap om livet sitt og hva som er viktig for dem. De skal få anledning til å medvirke i egen utvikling og læring hver dag, og i alle situasjoner. Barnehagen og skolen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, delta og bli hørt.

En medskapende ansatt:

- lytter til og involverer barn og unge
- samhandler og medskaper med barn, unge og kollegaer
- er nyskapende og fremoverlent
- viser vilje og evne til forandring
- ser på alle deltagere i medskapingsprosesser som likeverdige

Mål for Kvalitet i Sandnes-barnehagen

Mål for Resultatkvalitet:

Barnehagen skal gi barn et pedagogisk tilbud som sikrer deres trivsel og utvikling.

Tilbudet skal være helsefremmende og bidra til barns livsmestring og til å utjevne sosiale forskjeller.

Mål for Strukturkvalitet:

Barnehagenes rammebetingelser og struktur ivareta barns behov for omsorg, lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Mål for Prosesskvalitet:

Ansatte skal møte barn med varme og oppmerksomhet og stimulere deres nysgjerrighet slik at enkeltbarn og barnegruppen får best mulig støtte i sin utvikling og læring

Innsatsområder i planperioden –

De fire innsatsområdene er felles for barnehage- og skoleområdet. ([Se felles overordnet del i Kvalitetsplanen](#))

For barnehagene er disse konkretisert i barnehagenes egenart og barns alder og det er oppført tiltak under hvert av innsatsområdene i [Kvalitetsplanens barnehagedel](#)

- **Tidlig innsats**
Gi et kvalitetsmessig godt barnehagetilbud til alle barn og samtidig sette inn tiltak tidlig dersom det er behov for det
- **Barns behov- barns stemme**

Hele personalet skal ha handlingskompetanse for å gi barn best mulig støtte i sin utvikling og læring. De ansatte skal ta utgangspunkt i barns behov og det barn er opptatt av. Barnehagebarn skal oppleve barnehage tilbudet som trygt og godt for dem.

- **Digital praksis i barnehagen**

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring.

Barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier.

Se plan: [Digital praksis kommunale barnehager i Sandnes](#)

- **Profesjonelle læringsfellesskap og barnehagebasert kompetanseutvikling.**

Barnehagen skal ha en systematisk og kollektiv kapasitetsbygging der alle ansatte tilegner seg barnehagekunnskap og omgjør den til handlingskompetanse

Barnehagene skal ifølge kvalitetsplanen:

- Nedfelle innsatsområdenes mål og tiltak/ hvordan barnehagen skal oppnå målene i sine årsplaner, rutiner og sin daglige pedagogiske praksis.

USB- Utviklingsstøttende barnehage

Sandnes kommune arbeider etter-et helhetlig kvalitetssystem for å styrke allmennpedagogikken gjennom økt kunnskap og handlingskompetanse om hvordan barnehageansatte best kan støtte barn i deres utvikling. Den viktigste faktoren for å fremme barns omsorgs- og læringsmiljø i barnehagen er kvalitet på de ansattes samspill med barna.

Barnehagebarn i Sandnes skal gis et kvalitativt godt tilbud uavhengig av avdeling og uavhengig av barnehage.

Denne satsingen bygger på forskningsbasert kunnskap på hva som utgjør god kvalitet i barnehagen. **Alle** barnehageansatte får både strukturell og faglig støtte, sammen med sterkt fokus på relasjonskompetanse og anvendelige verktøy for effektivt å kunne støtte barnas sosio-emosjonelle behov og kognitive utvikling gjennom barnehagedagen.

Satsingen bygger på forskningsbasert kunnskap om hva som utgjør god prosesskvalitet i barnehagene og hvordan slik kunnskap kan overføres til praksis på en måte som kommer barna til gode.

Domener og dimensjoner i CLASS [CLASSROOM ASSESSMENT SCORING SYSTEM](#) er sammen med kunnskapsgrunnlaget i satsingen Sandnes kommunes standard for kvalitet i barnehagene.

Domenene: Emosjonell og atferdsmessig støtte
 Organisering av barnehagedagen
 Støtte til læring og kognitiv utvikling

- Hver barnehage lager sin handlingsplan for USB-arbeidet i virksomheten/barnehagen.
- Arbeidet med Utviklingsstøttende barnehager (USB) konkretiseres og synliggjøres under punktene årsplan som omhandler krav fra rammeplanen.

Strategi for ledelse og medarbeiderskap – Sandnes Kommune

Strategien trer i kraft 2021 som erstatter arbeidsgiverstrategien «Strategi for ledelse og medarbeiderskap» er utarbeidet av medarbeidere, ledere, tillitsvalgte og verneombud i Sandnes kommune. Strategien beskriver kommunens felles verdigrunnlag. Det vil si de holdninger, atferder og verdier som kjennetegner menneskene som jobber i kommunen.

Strategien skal være:

Et redskap for å styrke ledernes beslutningskompetanse.

Et viktig strategisk verktøy i utviklingen av organisasjonen.

En veiviser for godt medarbeiderskap.

*Referansedokument: Kommuneplan for Sandnes 2019-2035. Samfunnsdel, Handlings- og økonomiplan 2020-2023.

Inkluderende barnehagemiljø

Fra januar 2021 får barnehagen et nytt regelverk for barnehagemiljøet. Den nye mobbeloven skal sørge for at alle barn får en trygg og god barnehagehverdag.

- Barnehagen har et ansvar for hvordan alle barna har det.
- Alle ansatte har en plikt til å gripe inn hvis et barn ikke har det bra.
- Barnehagen må undersøke og sette inn tiltak hvis et barn ikke har det bra.
- Alle som jobber i barnehagen skal melde fra til styrer, hvis de får mistanke om at et barn ikke har det trygt og godt.
- Barnehagen må lage en skriftlig plan, hvis et barn ikke har det bra i barnehagen.
- Barnehageeier har ansvar for at barnehagene følger reglene, og må legge til rette for at barnehagen oppfyller kravene i loven.

Mål og tiltak i intern kontrakt.

Et av styringsdokumentene for kommunens barnehager er intern kontrakt. Intern kontrakt signeres av barnehageeier/kommunaldirektør og virksomhetsleder. I internkontrakten legges det inn felles målsetninger som gjelder alle virksomhetene i området. Det kan også legges inn felles mål for barnehagene. Dersom barnehagen har interne målsetninger legges disse også inn her.

Målene i internkontrakt oppdateres hvert år etter dialog med barnehagevirksomhetene.

BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG.

Barnehagelovens §1

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet,

nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.»

BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET.

RAMMEPLANEN

(kapittel 1)

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og dannelse skal ses i sammenheng.

Planlegging

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk.

Planlegging må baseres på kunnskap om barns trivsel og allsidig utvikling.

Planlegging legger grunnlag for kontinuitet og progresjon både i arbeidet det enkelte barn og med hele barnegruppen. Planleggingen skal baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre.

Slik gjør vi det hos oss -Rammeplanen legges til grunn for barnehagens planlegging. - Avdelingsmøter ukentlig. - Ledermøter hver uke. - Ledermøter på tvers av barnehageområdet. - 4 timer plantid for pedagogene. - 1 timer planleggingstid for assistenter og fagarbeidere. - Komitemøter - Personalmøter - 5 planleggingsdager i året. - Samtaler og samlinger med barna	Personalet skal - Bruke møter og plantid til refleksjon og planlegging. - Observere og kartlegge enkeltbarn med «ALLE MED» – skjema, og evt «TRAS» – skjema ved behov. - Kartlegging av flerspråklige barn – TIM-skjema - Ta med barna i planlegging og vurdering i forhold til alder og modenhet. Hva er bra? Hva har de lyst til å gjøre? - Lage månedsplaner og månedsbrev med evaluering av forrige måned.
--	---

- Foreldresamtaler, tilbakemeldinger fra foreldrene.	- Lage årsplan, og bruke årsplanene gjennom året.
--	---

Vurdering

For å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med regelverket skal barnehagen jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Hele personalet må involveres i vurderingsprosesser for på den måten å kunne lære av egen praksis og bidra til å utvikle barnehagen som pedagogisk virksomhet.

Slik gjør vi det hos oss: - Barna skal få være med å vurdere ulike aktiviteter, månedsplaner og arrangement etter alder og modenhet. Verbalt og non- verbalt. - Samtale med barna, og ta deres innspill på alvor. Være opptatt av barnets stemme. - Evaluering av året, halvår, måneden, arrangement. - Brukerundersøkelser. - Foreldresamtaler. - Deltar i kommunens satsing USB. - Lederne svarer på UDIRS – ståstedsanalyse.	Personalet skal - Bruke kvalitetskrysset i evaluering av pedagogisk arbeid og USB. <table border="1"> <tr> <td>Hva har fungert bra?</td><td>Hvorfor?</td></tr> <tr> <td>Hva kunne vært gjort annerledes?</td><td>Hvordan?</td></tr> </table> Reflektere over: • Egen praksis-praksisfortellinger. Dimensjonene i USB. • Barnas trivsel, utvikling og samspill i gruppen. • Forberede seg, og delta aktivt på møter. • Bruke rammeplanen og årsplanen aktivt.	Hva har fungert bra?	Hvorfor?	Hva kunne vært gjort annerledes?	Hvordan?
Hva har fungert bra?	Hvorfor?				
Hva kunne vært gjort annerledes?	Hvordan?				

Dokumentasjon

Dokumentasjon synliggjør hvordan barnehagen arbeider. Dokumentasjon er en viktig del arbeidet med å planlegge, vurdere og utvikle det pedagogiske arbeidet. Dokumentasjon vil også vise hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i lovverket.

Bestemmelsene i personopplysningsloven må overholdes ved bruk av foto- og film kamera i barnehagen.

Slik gjør vi det hos oss: - Årsplan - Månedsplan / brev - Vi dokumenterer / synliggjør det pedagogiske arbeidet gjennom bilder, tekst og estetiske uttrykk. - Dokumentasjon via digitale medier.	Personalet skal: - Årsplanen, internt års -hjul og månedsbrev brukes som arbeidsredskap. - Dokumentere med bilder hva barna lærer, opplever og gjør i barnehagen.
--	---

	- Lage permer til alle barna som inneholder noen bilder fra barnehagehverdagen, tegninger etc. - Dokumentere enkeltbarns utvikling og trivsel. Alle med – foreldresamtaler. - Ta i bruk infotavler til bilder og tekst. - Bruke transponder og face-book. - Kartlegge barnehagens språkmiljø. - Skrive referat fra møter og evalueringer.
--	--

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

Rammeplanen kap.7

Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Tilretteleggingen skal vurderes underveis og justeres i tråd med barnets behov og utvikling.

Slik gjør vi det hos oss: - Vi observerer alle barna, og bana blir fulgt opp ut fra sine behov. - Vi har egne rutiner for barn som har behov for ekstra støtte og tilrettelegging. - Samarbeider tett med foreldrene - Søker eksternt hjelp og veiledning av PPT, barne- og familieenheten, helsestasjon etc. Tidlig innsats.	Personalet skal: - Observere alle barn. - Alle barn skal ha det bra i barnehagen. - Alle i personalgruppen har ansvar for å følge opp tilrettelegging rundt enkeltbarn.
---	--

BARNEHAGENS EGEN PROFIL OG SATSINGSOMRÅDER

Et godt sted å være. – Sammen for barnas beste.

Visjonen skal være en ledestjerne i vårt arbeid. Vi skal hver dag arbeide for at våre barnehager skal være et godt sted å være for barn og voksne. Barnehagene skal være preget av trivsel, glede, gode relasjoner, kreativitet og lek. Vi skal gi barna gode opplevelser i hverdagen.

Glade og aktive barn viser at våre barnehager er et godt sted å være.

BARN OG BARNDOM

Rammeplanen (kap.1):

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn, jf. grunnloven §104 og barnekonvensjonen art.3 nr.1.

Slik gjør vi det hos oss: - Fokus på god og variert lek. - Månedspaner, ukeplaner og dagsrytme som er variert og tilpasset barnegruppen - Skape gode opplevelser. - Fokus på sosial kompetanse, vennskap, gode relasjoner, gleding og barns medvirkning. - Fokus på godt psykososialt miljø.	Personalet skal: - Gi tid og rom for lek. - Gi barna varierte opplevelser, og gode minner. Turer, arrangement, aktiviteter, oppmerksomhet. - Sensitive voksne som tar barnets perspektiv og et positivt klima. - Gi barna positiv oppmerksomhet og nærhet. - Gripe inn ved utestengning, vold, diskriminering og trakassering. - Ha fokus på barns beste, og trivsel.
---	--

DEMOKRATI

Rammeplanen (kap.1):

Økt mangfold og individualisering gir behov for demokratiforståelse, respekt for forskjellighet og positive holdninger til å leve sammen i fellesskap. Alle barn skal kunne oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevner og språklige ferdigheter.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal - La barna få uttale seg om sin hverdag i barnehagen, og oppleve at
---------------------------------	--

- Arbeider for at barna skal få tilhørighet til et felleskap, og blir møtt med respekt. - Vi deler barna i smågrupper, er sammen på hele avdelingen, er sammen på tvers av avdelingene og i hele barnehagen. - Ha barnesamtaler, samlinger med barna med fokus på barnets stemme.	de har innvirkning på egen hverdag. Alt etter alder og modenhet.. Verbalt og non – verbalt. - Sensitive voksne som hører hva barna formidler, og tar dem på alvor. - Ha avstemninger med barna. - Formidle demokratiske verdier og normer.
---	---

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT

Rammeplanen (kap.1):

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap. Barnehagen skal synliggjøre variasjoner i verdier, religion og livssyn. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.

Slik gjør vi det hos oss - Våre barnehager er et sted hvor barn , foreldre og ansatte blir møtt med respekt. - Vi har oppstartsamtaler og overføringssamtaler for å bli godt kjent med barn og foreldre. - På høsten har vi fokus på hvert enkelt barn og deres familier. - FN – dag, Vi samler inn penger til barn i andre land gjennom FORUT, og lærer om andre land. - Vi bruker smågrupper for at enkelt barn skal bli inkludert i lek, turer og aktiviteter. - Vi snakker om forskjeller i barnegruppen, men er også opptatt av likheter. - Markerer samefolkets dag 6. februar.	Personalet skal - Vise samme respekt for alle barn, foreldre og ansatte. - Se hvert enkelt barn, og la alle tre likt fram i gruppen. - Være gode rollemodeller for barna i møte med andre. - Positivt klima USB. - Fravær av negativt klima USB. - Arbeide med foreldre i forhold til respekt for enkeltbarn. - Arrangere FN – dag bruke materiell fra Forut. - Synliggjøre ulike kulturer vi har i barnehagen.
--	---

LIKESTILLING OG LIKEVERD

Rammeplanen (kap.1):

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status,

språk, religion og livssyn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen.

Slik gjør vi det hos oss - Vi gir alle barna samme valgmulighet. - Gir gutter og jenter samme muligheter i lek og aktiviteter, og samme arbeidsoppgaver.	Personalet skal - Arbeide med egne holdninger i forhold til likestilling og likeverd. - Være gode rollemodeller. - Behandle alle barn og foreldre og ansatte respektfullt. - Legge til rette for at alle barn får delta på like vilkår.
---	--

BÆREKRAFTIG UTVIKLING

Rammeplanen (kap.1):

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold, og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for framtiden.

Slik gjør vi det hos oss - Fokus på at barna skal bli glade i å være ute i naturen, gå på tur og ha det kjekt på tur. – Gode opplevelser. - Vi lærer barna om naturen og fenomener i naturen. Dyr, planter, insekter, årstidene og været. - Barnehagen er miljøfyrtårn. Vi snakker om å ta vare på naturen. - Vi har egen kjøkkenhage og barna er med og planter, steller og høster. - Deltar på rusken – aksjonen. - Fomingsaktiviteter – gjenbruk, og lek med naturmaterialer. Land- art.	Personalet skal: - Bruke naturen i det pedagogiske arbeidet. - Personalet skal samtale og undre seg sammen med barna om fenomener i naturen. - Gi barna positive opplevelser på tur – evaluere, være kreative til å finne gode turområder og aktiviteter på tur. - Bruke naturmaterialer og gjenbruksmateriell.
--	--

LIVSMESTRING OG HELSE

Rammeplanen (kap.1):

Barnehagens skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barns fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan

være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages. Personalet skal kjenne til opplysningsplikten til barnevernet, jf. barnehageloven §22.

Slik gjør vi det hos oss:	Personalet skal:
- Romslike, modig og sunn i møte med andre. - Vi er ute hver dag, og barna er fysisk aktive Vi går på turer ukentlig etter alder og modenhet. - Vi legger til rette for ro og hvile. - Fokus på sunn mat og gode rutiner rundt måltidet. - Gode regler for håndvask og hygiene. - Fokus på barnas beste, trygghet og positivt sosialt klima på avdelingene. (USB – prinsipper) - Gi barna ulike opplevelser og erfaringer for å utjevne sosiale forskjeller. - Fokus på følelser og sosial kompetanse. - Se og anerkjenne barna. God selvfølelse. - Handlingsplan mot mobbing. - Plan for å sikre at barnehagebarn har et trygt psykososialt barnehagemiljø. (JMF. Ny barnehagelov.) - Oppfølging av barn i sårbare situasjoner, sårbare barn, - Tidlig innsats. Samarbeid med foreldre og andre instanser.	- Ha kjennskap til ny barnehagelov og mobbeplan. - Gripe inn dersom noen opplever at barn eller voksne krenker andre barn. – Egne rutiner. - Ha fokus på at alle barn skal ha et godt oppvekstmiljø i barnehagen og hjemme. Jevnlig oppe på avdelingsmøter – ledermøter-RAPPS: - Kjenne til opplysningsplikten til barnevernet. - Gi barna ros, støtte og utfordringer. Bekrefte barnets følelser. Være sensitive voksne (USB) - Ha kjennskap til trygghetssirkelen for å bidra til barns livsmestring og helse. Være en trygg base. Støtte barnet i sin utforskning, glede seg sammen med barnet, trøste, leke- være tilgjengelige. - Fokus på positivt klima. USB. - Personalet skal arbeide for å ha gode relasjoner til alle barn. - Regler for god hygiene, fravær ved sykdom. - Ha kunnskap om atferd som kan signalisere omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep – og rutiner for håndtering ved mistanke

DANNING GJENNOM OMSORG, LEK OG LÆRING

Rammeplanen (kap.5):

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.

Det helhetlige synet på læring er spesielt for barnehagen som pedagogisk virksomhet. I rammeplanen s 19 står det at arbeidet med omsorg, danning, lek og læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.

Omsorg

Rammeplanen (kap.3):

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger.

Slik gjør vi hos oss:	Personalet skal:
- USB. Trygghetssirkelen. - God omsorg skal prege hele barnehagedagen, og vi skal ha barnas beste i fokus- Det enkelte barnet, og hele barnegruppen. - Vi ivaretar barnets behov for fysisk omsorg. Måltid, aktivitet, ro, hvile og bleieskift. - Dagsrytmen gir trygghet med faste rammer. - Vi arbeider for å knytte gode og nære relasjoner med barna, og til hverandre.	- Være sensitive oppmerksomme voksne overfor barnets behov. Gi fysisk nærhet, hjelp, gode ord og trøst. Gode relasjoner og opplevelser sammen. - Oppmuntre barna til å gi hverandre omsorg, og ta imot omsorg fra andre barn. - Se barna, støtte dem i sin utvikling, og i samspill med andre i lek og læring. - Ta barnets perspektiv. - Positivt klima. - Tilgjengelige voksne. Leke på golvet - Ha trygge rammer og rutiner - . - Autorative voksne. - Ivareta barnets fysiologiske behov.

Lek

Rammeplanen (kap.3):

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barns utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne.

Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre.

Slik gjør vi det hos oss:	Personalet skal:
- Dagsrytmen gir god tid til lek inne og ute. - Barma har tilgang til variert lekemateriell, og for ulike typer lek. - Lar barna leke for moro og glede. - Utelek hver dag, og lek på tur. - Legge til rette for fri lek og veiledet lek.	- Fremme et inkluderende miljø hvor alle kan få være med i leken. Veilede og støtte dersom konflikter oppstår - Være med å støtte barna i lek, og lære lekekoder. - Inspirere til lek ved å gi barna ulike opplevelser og erfaringer. - Gi rom for fysisk utfordringer. - Bruke lekegrupper. - Være aktive voksne sammen i leken. - Ta barns innspill på alvor, og oppmuntre til kreativitet.

Danning

Rammeplanen (kap.3):

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrige til omverdenen og legge grunnlaget for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og ferdigheter skal verdsettes og følges opp. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet. Barnehagen skal bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur.

Slik gjør vi det hos oss:	Personalet skal:
- Fokus på utvikling av sosial kompetanse. I samlinger og i løpet av barnehagedagen. - Barna støttes til å reflektere over egne handlinger og væremåte. - Vi har fokus på enkeltbarnet i gruppen. - Barna får være med å planlegge og evaluere det pedagogiske arbeidet ut fra alder og modenhet. - Barnet skal få si sin mening, og få erfaring med å være i fokus i fellesskapet trening	- Være sensitive voksne. - Få barnet til å oppleve seg sett, og savnet. En del av et fellesskap. - Være lydhøre overfor barnas innspill. Utfordre barnas tenkning-samtaler. - Arbeide med sosial kompetanse i samlinger og i hverdagssituasjoner gjennom dagen. Bruke bøker, gleding og annet materiell. - Være gode forbilder for barna. Formidle felles verdier og normer.

Læring

Rammeplanen (kap.3):

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp og deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser. Barnehagen skal bidra til læringsfelleskap der barna skal få bidra i egen og andres læring.

Slik gjør vi det hos oss:	Personalt skal
- Læring foregår i lek, aktivitet og i hverdagssituasjoner i løpet av barnehagedagen. - Voksne skal benytte enhver anledning til læring i alle situasjoner i løpet av dagen. - Læring foregår blant annet i aktiviteter ledet av voksne som samling – aldersdelte grupper. – Brukes til å arbeide med felles tema. - Temaarbeid. - Barna skal oppleve mestring. Ut fra alder og modenhet. - Progresjonsplan.	- Legge til rette for barns læring i barnehagen. Være aktivt tilsted, sensitive for barnas interesser og aktiviteter. Utvide. - Undre seg, og filosofere sammen med barna. Utvidelse av kunnskap. - Stille åpne spørsmål. - Være bevisst på hvordan en bruker språket i hverdagen. Legge til rette for et godt språkmiljø. - Stimulere barns kreativitet, problemløsning og skaperglede. - Legge til rette for læring, bruke ulikt pedagogisk materiell. - Ta mer i bruk digitale verktøy.

BARNES MEDVIRKNING

Rammeplanen (kap.4)

Barnehagen skal ivareta barns rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntrer til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet (barnehageloven §1 og §3).

Barnehagen skal legge til rette for barns medvirkning som er tilpasset alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov. Barna skal få mulighet til aktivt å delta i planlegging og vurdering av virksomheten og få erfaring med å ha innflytelse.

Slik gjør vi det hos oss:	Personalet skal:
- Barna skal få erfaringer med at de blir lyttet til, og har innvirkning på egen hverdag. - Vi lytter, ser barnet og tar barnets signaler på alvor. - Samtaler med barn om hvordan de har det i barnehagen.	- Ta barnas innspill på alvor. - Være aktivt til stede – sensitiv og tolke barnas verbale og non- verbale uttrykk. - Ha samlinger med barna hvor en spør om hva de vil gjøre, og hvordan ting har vært.

- Barna skal få være med på å planlegge, gjennomføre og evaluere barnehagens innhold. Hva de vil gjøre eller lage.	- Være fleksibel i forhold til oppsatte planer for å imøtekomme barnas innspill.
--	--

SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE

Foreldreråd og samarbeidsutvalg.

Lov om barnehager §4

For å sikre samarbeid med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg.

Foreldrerådet består av foreldrene/de foresatte til alle barna og skal fremme deres fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Er det i forskrift etter § 15 satt maksimalgrense for foreldrebetaling, kan bare foreldrerådet samtykke i foreldrebetaling ut over dette.

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget består av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen, slik at hver gruppe er likt representert. Barnehagens eier kan delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene.

Barnehageeieren skal sørge for at saker av viktighet forelegges foreldrerådet og samarbeidsutvalget

Rammeplanen (kap.5)

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling (barnehage loven §1)

Foreldresamarbeid skal foregå både på individuelt nivå og på gruppe nivå. På individuelt nivå skal barnehagen legge til rette for jevnlig samarbeid om enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring. Samarbeidet skal sikre at foreldre får medvirke til den individuelle tilretteleggingen av tilbudet. Både foreldre og personalet må forholde seg til barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag. Barnehagen må tilstrebe at barnet ikke kommer i lojalitetskonflikt mellom hjemmet og barnehagen.

Slik gjør vi det hos oss:	Personalet skal:
- Daglig kontakt. Utveksling av informasjon. I direkte møte-transponder meldingsbok.	- Samarbeide med alle foreldre. - Møte alle foreldre med romslighet og respekt.

- Foreldresamtaler. 1-2 ganger pr år om det enkelte barn, mer ved behov. - Månedsbrev og månedsplaner. - Informasjon gis på transponder, info-skjerm, hjemmeside og face- book. - Foreldremøter, Foreldreråd. AU og SU. - Arrangement hvor foreldre og søsken blir invitert. - Brukerundersøkelser annethvert år.	- Informere om barnets dag i barnehage. - Ha en åpen dialog om barnet. Være modig i foreldresamarbeidet. - Informere foreldre om skader. - Være lydhøre og tilrettelegge for at foreldrene kan gi tilbakemelding på barnehagen og vårt arbeid. - Gi informasjon. - Invitere til arrangement, og ulike samværsformer for barn, ansatte og foreldre.
--	---

OVERGANGER I BARNAS LIV

I Arbeidet med ny kvalitetsplan for et helhetlig opplæringsløp i Sandnes kommune er det utarbeidet Standard for overganger.

Lenke til planen

Når barnet begynner i barnehagen

Rammeplanen (kap.6):

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og andre barn.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Barn som begynner i barnehagen får tilbud om å komme på besøk i barnehagen om våren, sommeren før de begynner i barnehagen. - Tilvenningsperioden om høsten blir lagt opp i samarbeid med foreldre, og tilpasset det enkelte barn. - Oppstarts -samtale med nye foreldre. -	- Samarbeide med foreldrene om en god oppstart for barnet i barnehagen. - Gi informasjon, og ta kontakt med foreldrene. - Etablere gode relasjoner til nye barn og foreldre slik at foreldrene blir trygge på at barnet har det bra i barnehagen. - Gjøre klar til oppstart i løpet av sommeren, slik at alt er klart til barnet kommer. - En voksen er med barnet i oppstarten.

Overganger innad i barnehagen

Rammeplanen (kap.6)

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når det bytter barnegruppe.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Vi bruker vår / sommeren før barnet bytter avdeling for å bli kjent, være sammen og forberede barn og foreldre på overgangen. - Foreldrene får et kort møte og info om overgangen og avdelingens rutiner med personalet på stor avdeling. - Foreldre får omvisning på stor avdeling ved behov. - De siste ukene før nytt barnehageår prøver vi å få til at barna begynner på stor avdeling. - Litt avhengig av ferie.	- Gjennom året arbeide for å bli kjent, med barn og foreldre på alle avdelinger. Vise vennlighet og respekt. - Når en har klar hvilken avdeling barna skal gå på, ta kontakt med barna for å bli kjent. - Rolig start på stor avdeling etter sommerferien. - Bruke uteleken aktivt for å bli kjent med alle barna i barnehagen. - Ped. Leder gir informasjon om oppstart og ny avdeling. - Ha fokus på selvstendighetstrening med barna som skal over på stor avdeling.

Overgang til skole

Rammeplanen (kap.6)

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuell skolefritidsordning. Barnehagen og skolen bør utveksle informasjon som utgangspunkt for samarbeid om førskolebarna. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Lederne i skolene har jevnlig samarbeidsmøter gjennom året.	- Samarbeide med skolene om god oppstart for barna.

- Har et felles foreldremøte om vinteren med tema overgang barnehage / skole for barnehagene og skolene i bydelen. - Barnehagene går på besøk med barna til skolen barna skal begynne på. - Barnehagen fyller ut overgangsskjema på hvert enkelt barn i samarbeid med barna og foreldrene. Overføringsmøter ved behov. - Barnehagen og skolene samarbeider i løpet av siste barnehageåret om barn som trenger ekstra hjelp og støtte på skolen- - Barnehagene i bydelen har en aktivitetsdag for de barna som skal begynne på skolen. - Barnehagene har avslutning med de barna som skal begynne på skolen. - Egen skolegruppe som arbeider med sosial kompetanse, selvstendighetstrening, går på lengre turer og trener på andre skoleforberedende aktiviteter.	- Samarbeide med foreldrene om en god skolestart for barna. Skjema og foreldresamtale. - Forberede barna på skolestart. Besøk til skolene, bilder av skolene, snakke om skolen. - Ha barn og foreldre med på å fylle ut overgangsskjema. - Arbeide med TIM – skjema for to - språklige barn, og sende til skolene i samarbeid med foreldrene. - Invitere skolene med på IOP - møter.
--	--

PROGRESJON

Rammeplanen (kap.8)

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve framgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Innholdet i barnehagen er forskjellig ut fra barnas alder. - Vi har egen progresjonsplan for de ulike fagområdene. - Gir barna mestringsopplevelser, og noe å strekke seg etter. - - Tilrettelegger for læring. USB.	- Planlegge og tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold for alle barn. - Alle ansatte skal sette seg inn i progresjonsplanen for fagområdene. - Ped. Leder har samtaler med foreldrene om barnas progresjon og utvikling.

	- Legge til rette for at alle barna lærer og utvikler seg. - Gi varierte erfaringer, opplevelser og mestring. - Voksne støttende stilas- Vygotsky. - Trygghetssirkelen. Ladestasjoner. - Oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av. - Sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og utstyr og gjøre disse tilgjengelige for barna.
--	---

FAGOMRÅDENE

Rammeplanen kap.9

Kommunikasjon, språk og tekst.

Gjennom arbeidet skal barnehagen bidra til at barn får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulerer til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Både den nonverbale og den verbale kommunikasjonen er viktig for å utvikle et godt muntlig språk. Å få varierte og rike erfaringer er avgjørende for å forstå begreper. Å samtale om opplevelser, tanker og følelser er nødvendig for å få et rikt språk.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Legger til rette for et variert språkmiljø der barna får mulighet til å oppleve glede ved å bruke språket og kommunisere med andre. - Bruker musikk, sang, bøker, rim og regler, dikt, eventyr. - Samtaler med barna. - Bruker konkreter – eventyrposere. - Spiller spill. - Kjent med bokstaver. Navnet sitt, bokstaven sin. - Andre språk og dialekter. - ASK. - Samarbeider med FBU og PPT.	- Legge til rette for godt språkmiljø. - -Være gode rollemodeller og bruke språket aktivt sammen med barna i alle situasjoner i løpet av barnehagedagen, lek og hverdagssituasjoner. - Bruke åpne spørsmål. - Undre seg over ulike fenomener sammen med barna. - Være kjent med språktrappa og bruke den i planlegging. - Bruke ulike arbeidsverktøy: Snakkepakken, eventyrposere, funtable, dialogisk lesing, digi-verktøy, språksprell, TRAS, språkgrupper

- Boker ALLE MED og TRAS ved behov. Tim skjema. - Bruke dimensjonen språkstøtte fra USB.	- Benevne og utvide barnas ordforråd. - Kjenne progresjonsplan og planlegge ut fra den. - Lese og synge for barna. - Evaluere avdelingens språkmiljø årlig.
---	--

Kropp, bevegelse, mat og helse

Rammeplanen (kap.9)

Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet og egne og andres grenses.

Barn er fysisk aktive, og de uttrykker seg mye gjennom kroppen. Grunnleggende motoriske ferdigheter og god helse utvikles i barnehagealder. Gjennom kroppslig mestring utvikler barn en positiv selvoppfatning og bevissthet om kropp og helse. Barnehagen skal bidra til gode vaner og sunt kosthold.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
--------------------------	-----------------

- Tilrettelegger for lek ute og inne som stimulerer fin- motorikk og grov-motorikk. - Dagsrytme som gir rom for aktivitet og ro, hvile. - Har faste turdager og er mye ute. - Har fokus på sunn mat og gode kostvaner. - Gode rutiner for hygiene. - Kroppsbevissthet. Det er min kropp. - Fokus på trivsel, glede, sosial kompetanse - god psykisk helse. - Barnas beste.	- La barna få oppleve positive opplevelser og mestring. - Tilby varierte motoriske aktiviteter inne og ute. Være i aktivitet sammen med barna inne og ute. - Bruke nærmiljøet aktivt, og variere turområdene etter alder og modenhet. - Samtale om sunn mat, tilby sunn mat. - Gode rutiner for håndhygiene, hosteregler, vask av leker, flater. Hjemme ved sykdom. - Kunne førstehjelp, brannvern og ivareta barnas sikkerhet. Miljørettet helsevern for barn. Førstehjelp og brannvern med barna. - Være sensitive for barnas psykiske og fysiske helse, og endringer i barnas atferd. Positivt klima. USB. - Lære barna om kroppen, og sette grenser og at de kan si stopp og nei. Respektere andres grenser.
--	---

Kunst, kultur og kreativitet

Rammeplanen (kap.9)

Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen skal legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforsking, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk.

Kreative aktiviteter er en del av barnehagens hverdag. Et mangfold av kulturuttrykk vil gi barn verdifulle inntrykk og lære dem å uttrykke seg gjennom de mange kulturelle språk. Barnekulturen utvikles gjennom leken og barnehagens oppgave blir å utvikle, bevare og stimulere barnets nysgjerrighet og forskertrang så rikt og allsidig som mulig. Kulturelle opplevelser og å skape noe felles, bidrar til samhørighet.

Slik gjør vi det hos oss:	Personalet skal:
- La barna få bli kjent med og uttrykke seg gjennom ulike	- Gi barna mulighet til å bli kjent med, og bruke ulike formingsmateriell.

formingsaktiviteter, drama, sang, musikk, dans, språk, rollelek - Tar de største barna med på forestillinger, lesestund – biblioteket. - Bruker sanger, rim og regler. Musikk og musikkinstrument. - Skape egen kunst med ulikt materiale og metoder. - Gir barna kjennskap til eventyr, litteratur og bilder. - Bli kjent med kulturen i nærmiljøet.	- Bruke sang og musikk i samling og frilek. - Bruke drama til formidling. - Lese for barna, bruker rim og regler og eventyr. - Skal ha fokus på å utvikle barnas kreativitet og skaperevne. Eksperimentere, undre seg sammen med barna.
--	--

Natur, miljø og teknikk

Rammeplanen (kap.9)

Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Barnehagen skal bidra til at barn blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider.

Naturen gir rom for et mangfold av opplevelser og aktiviteter til alle årstider og i all slags vær. Friluftaktiviteter og utelek er en del av barnehagens hverdagsliv. Nærmiljøet gir muligheter for ulike erfaringer i forhold til å lære om samspill i naturen og mellom mennesket og naturen.

Barnehagen skal bidra til at barn får undre seg, eksperimentere, systematisere og samtale om fenomener i den fysiske verdenen og videre erfare hvordan teknikk kan brukes i leken og hverdagslivet.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Barnehagene bruker varierte turområder, som gir mulighet for ulike opplevelser og erfaringer. - Vi er ute i all slags vær. Kjenner på vær, vind og årstider. - Vi tar vare på uteområdet vårt. Ryddedag. - Barna får bli kjent forskjellige aktiviteter ute / inne. • Eksperimenterer med vann- is-snø farge, flyte – synke etc. • land- art • studere insekter, blomster og fugler • plante, så, vanne og stelle - høste. - Bruker tekniske hjelpemidler i hverdagen. - Bruker digitale verktøy. - Vi er miljøfyrtårn	- Skape interesse og undre seg sammen med barna. - Eksperimentere sammen med barna- ulike forsøk fysiske lover. - Gi barna kjennskap til natur, miljø og teknikk. Kunnskap om dyr , fugler, insekter og blomster. - Bruke bøker, og digi - verktøy for å få kunnskap om naturen. - Ha fokus på årstidene. - Samtale med barna. - Ha barna med på hverdagsaktiviteter hvor en bruker tekniske hjelpemidler. - Bruke digitale verktøy sammen med barna. - Ta barna med på tur, gi gode opplevelser. Det skal være kjekt å gå på tur.

- Kjennskap til kroppen, og menneskenes livssyklus. - Gir barna kjennskap til naturen, og begynnende kjennskap til hvordan ta vare på naturen.	- Bruke de forskjellige turområdene i nærområdet. - Gå på tur i all slags vær. - Være gode forbilder ute i naturen, være aktive og kreative og leke med barna ute. - Samle flasker, søppel, ikke kaste søppel i naturen.
---	---

Antall, rom og form

Rammeplanen (kap.9)

Fagområdet handler om å oppdage, utforske og skape strukturer og hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende.

Lek er drivkraften i all læring, også i utviklingen av barns forståelse for matematiske begreper. Barna utforsker disse begrepene i leken, og leken utvider forståelsen. I arbeidet med antall, rom og form får barna erfaringer med klassifisering, ordning, sortering og sammenligning. Barnehagen skal legge til rette for at barna har tilgang til og tar i bruk ulikt materiell som spill, tellemateriell, klosser, IKT, teknologi, etc.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
- Tall og mengde. - Barna møter telling, mengdebegrep i hverdagssituasjoner, lek og samlinger. Rim og regler eventyr, litteratur. - Opptatt av matematiske begrep, geometriske former og mønster i lek ute og inne og samlinger. - Bruker spill og puslespill. - Vi klassifiserer, rydder ulike materiell. - vi sorterer leketøy/materiell - Har lek med klosser, pluss- pluss, konstruksjonslek. - Vi bruker antall, rom og form i forming og kreative aktiviteter.	- Gi barna kjennskap til telling og mengdebegrep. - Leke sammen med barna. Utforske. - Være bevisst i bruk av språket, og bruke tall og matematiske begrep i hverdagen. - Bruke varierte leker og pedagogisk materiell som er med på å styrke antall, rom og form. Pusling, mattekassen, mattemeisen, spill, lego, bøker og eventyr. - Være aktive med barna ute og inne, Klassifisere og lage mønster i forming , lek og hverdagen. - Utnytte hverdagssituasjoner. - Undre seg sammen med barna. - Bruke IKT – og digitale verktøy i arbeidet med antall, rom og form. - Skulle det stått noe om dimensjonen realfag selv om den er under arbeid?

Etikk, religion og filosofi

Rammeplanen (kap.9):

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold.

Barnehagen skal la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med at kulturelle uttrykk har en egenverdi.

Norge er i dag et flerkulturelt samfunn. Barnehagen skal reflektere og respektere det mangfoldet som er representert i barnegruppen, samtidig som den skal ta med seg verdier og tradisjoner i den kristne og humanistiske kulturarven. Barnehagen skal gi rom for undring og samtaler og møte barnas spørsmål med respekt.

Slik gjør vi det hos oss:	Personalet skal:
- Barna får kjennskap til de kristne høytidene jul og påske. Vi besøker kirken, leser fortellinger, sang, musikk og drama. - Barna får kjennskap til tradisjoner knyttet til høytider i andre religioner og livssyn som er representert i barnegruppen. - Viser respekt for hverandre. - Arbeider med sosial kompetanse. Positivt klima på avdelingene. - Arbeider med normer, verdier og holdninger. Hvordan skal vi være mot hverandre, rett og galt. Gleding. - FN – dagen markeres. Vi bruker materiell fra Forut. Fokus på å hjelpe andre	- Samarbeide med foreldrene i barnehagen for å få kunnskap om andre religioner, kulturer og livssyn. FBU. - Legge til rette for samtaler, undre seg sammen med barna. - USB. Positivt klima. - Alltid arbeide med sosial kompetanse, og hvordan vi er mot hverandre i frilek, hverdagssituasjoner, samlinger og samtaler. - De voksne skal være gode forbilder i møte med barn, foreldre og hverandre - vikarer og andre som er innom barnehagen. Gode forbilder i forhold til verdier og normer.

Nærmiljø og samfunn

Rammeplanen (kap.9)

Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltagelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden.

Barnehagen skal bidra til at barn møter verden utenfor familien med tillit og nysgjerrighet. Den skal legge vekt på å styrke kunnskap om og tilknytning til lokalsamfunnet, natur, kunst og kultur, arbeidsliv, tradisjoner og levesett.

Gjennom barns erfaring med medvirkning i barnehagen får de en første kjennskap til demokratiske prinsipper. Slik utvikles tillit til egen deltakelse i, og påvirkning av fellesskapet.

Barnehagen skal utvikle forståelse for ulike tradisjoner og levesett. Det innebærer blant annet at vi blir kjent med at samene er Norges urbefolkning og får kjennskap til samiske fortellinger, sagn og andre deler av samisk kultur og hverdagsliv.

Slik gjør vi det hos oss:	Personalet skal:
- Vi går på turer i nærmiljøet. Går på kirkebesøk, bruker biblioteket, skolebesøk og bruker bryggen. - De største på tur med buss / båt ut av bygda. Til Vitenfabrikken, evt ulike arrangement. - Får besøk av brannbil fra brannstasjonen, eller besøker brannstasjonen i forbindelse med brannvernuka. - Bidrar med julepynt til grana ved Stemmen, og med på arrangement i bygda hvis vi blir invitert med. - Går på tur og ser hvor barna bor. - Arbeider med demokrati og medvirkning. Se medvirkning. - Markerer Samenes dag. 6. februar. - Markerer FN – dagen. - Besøker lokalt næringsliv	- Gi barna gode opplevelser knyttet til nærmiljøet. - Sørge for at barna blir kjent med nærmiljøet og bygda. - Gi barna kjennskap om FN og barnekonvensjonen. - Gi barna kunnskap om urbefolkningen i Norge. Samene. - Lytte til barna, ta barnas innspill på alvor. -

STYRINGSdokument

Lov om barnehager med rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

[Rammeplanen](#) er en forskrift til [lov om barnehager](#). Målet med rammeplanen er å gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen redegjør for barnehagens samfunnsmandat, og innholdet skal synliggjøres i årsplanen til barnehagene.

Sandnes kommunes verdier.

Verdier og etiske retningslinjer i Sandnes kommune.

[verdier og etiske retningslinjer](#)

Disse verdiene skal kjennetegne virksomhetene:

- Romslig
- Modig
- Sunn

Vi skal arbeide for mangfold. Vi skal vise toleranse. Vi skal legge vekt på god kommunikasjon. Vi skal være ambisiøse og våge å tenke nytt og ta modige grep. Vi skal bygge videre på kommunens Sunn by- tankegang. Dvs. arbeide for en bærekraftig utvikling med fokus på helse, miljø og trivsel.

BARNEHAGENS/VIRKSOMHETENS ORGANISERING.

De kommunale barnehagene er samorganisert i virksomheter. Det er totalt 12 kommunale barnehagevirksomheter der hver virksomhet består av flere barnehager. Målet for organiseringen er effektiv og robust drift av de kommunale barnehagene med:

- Et styrket lederteam
- Et større barnehagefaglig miljø og jevnere kvalitet i barnehagene
- Ledelse og støttetjenester tettere på
- Håndtering av overtallighet (fortrinnsvis innenfor egen virksomhet)

BARNEHAGENS ANSATTE

- Virksomhetsleder – øverste leder for alle barnehagene i virksomheten - med hovedansvar for virksomhetens økonomi og personal.
- Styrer– daglig drift av barnehagens personal og økonomi og pedagogisk ansvar for barnehagen
- Fagleder – er en del av virksomhetens lederteam og kan ha oppgaver på tvers i virksomheten.
- Pedagogisk leder, leder det daglige arbeidet på sin avdeling/gruppe. Er en del av barnehagens lederteam.
- Barnehagelærer bistår pedagogisk leder i det daglige arbeidet med barnegruppen.
- Fagarbeider bruker sin fagkompetanse i det daglige arbeidet i barnegruppen.
- Assistent bruker sin realkompetanse i det daglige arbeidet i barnegruppen.
- Større barnehager kan ha administrasjonskonsulent.

LOKALE FØRINGER

Trafikksikker kommune/trafikksikker barnehage.

[trafikksikker barnehage](#)

Sandnes kommune har som mål å bli godkjent som trafikksikker kommune. Det innebærer blant annet at kommunen har en trafikksikkerhetsplan. Også barnehagene er involvert i arbeidet med trafikksikkerhet

Dette innebærer at barnehagens trafikkopplæring integreres som en del av omsorgs- og opplæringsarbeidet og nedfelles i barnehagens årsplan.

Barnehagens praksis på området og planer for utvikling av barnehagens trafikkopplæring.
--

TAUSHETSPLIKT

Alle som jobber i barnehagen er pålagt taushetsplikt og må skrive under på et taushetsløfte i forhold til informasjon vedrørende barn, de foresatte og personalet.

POLITIATTEST

Alle som jobber i barnehagen må legge fram politiattest ved tiltredelse. Attesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep.

SAMARBEIDSPARTNERE

Barnehagen har mange samarbeidspartnere. Det er blant annet pedagogisk psykologisk tjeneste – PPT, styrket barnehagetilbud, helsestasjon, barne- og familieenheten, senter for flerspråklige barn og unge - FBU og skole.

Barnehagen har en lovpålagt [opplysningsplikt til barnevernet](#) som gjelder forhold de blir kjent med der barns helse og utvikling står i fare.

Barne- og familieenheten

Barne- og familieenheten består av to avdelinger

- Avdeling barnevern
- Avdeling ressursenter for barn og familier.

Planer i Sandnes kommune:

- Kommuneplan
- Økonomiplan
- Beredskapsplan
- Mal for sykefraværsoppfølging
- Plan for MHV
- Plan for integrering og inkludering i Sandnes 2015-2019
- Standard for overganger i Sandnes Kommune
- Kvalitetsplan for opplæring av flerspråklige barn, unge og voksne i Sandnes kommune
- Plan for psykisk helsearbeid
- Rekrutteringsveileder
- Plan mot barnefattigdom
- Helhetlig kommunikasjonskategori
- Folkehelseplan
- Plan mot vold i nære relasjoner
- Digital strategi Ny plan her